

EL BAIX EMPORDÀ

gerard prohías

Elstrenets perduts | La nostra memòria col·lectiva parla sempre del tren de Sant Feliu a Girona o del Carrilet que travessava l'Empordà Petit des de Palamós fins a la capital dels *sitios*. Suposo que en parlem perquè ara no els tenim. El tema del tren, en nosaltres, és reiteratiu i a vegades ve amb maquilatges progressistes, quan en altres èpoques era una qüestió no prou moderna. Aquest any en fa quaranta que va tancar la línia ferroviària ganxona. Els guixolencs recorden l'efemèride com la iniciativa d'uns ciutadans que van veure en el ferrocarril el motor imprescindible d'una època. Si aquest tancament va tenir lloc el 1960, el del Carrilet porta la data de 1956. Després, la línia regular d'autobusos SARFA es va erigir en l'únic transport públic que unia les poblacions de la *provincia* parsimoniosament, que és com abans succeïen les coses. Circumloquialment. Donava més voltes que el 29. No fa tant, per anar de Sant Feliu a Cadaqués, per exemple, calia realitzar dos transbordaments, a Palafrugell i a Figueres, i rodar unes quantes hores, a més de les hores d'espera a les estacions. Els horaris semblaven confeccionats contra els viatgers i no pas al seu favor. Potser per això parlem sempre dels trenets. Amb una enyorança salvatge, desconsolada.

Vins de somni | A Calonge i Vall-llobrega fem vi. Vull dir que en fan els pagesos. Des de sempre. Jo me'l bec. Des dels romans. Vull dir que en fan des dels romans; ells, els qui en fan, de vi. Les nostres vinyes assuaveixen uns paisatges ja per si mateixos suaus, gens espessos. La Fundació Remença XXI i la Fundació Territori i Paisatge de l'Obra Social de Caixa de Catalunya han redactat un pla

de gestió de la zona d'interès etnològic d'aquestes poblacions. Dos pobles vínicols a l'estil més tradicional. Fa uns quants anys vaig passar tota una tarda amb l'enòleg francès que aleshores dirigia les caves que elaboraven el Clos d'Agon, un vi de Calonge que va rebre elogis de tot el món. Finalment, després de tastar plegats tota mena d'anyades i colors, la seva conclusió va ser que aquells turons eren l'indret ideal per elaborar vins de somni, i que els romans ho sabien. I jo penso que sí, que els romans ho sabien tot. Els nostres pares.

Rutes literàries a Begur | Miquel Martín, escriptor de Begur, ha volgut recrear amb la novel·la *Cabells de Medusa* els perfils mítics del seu paisatge nadiu. És un escriptor decidit, i juntament amb les biblioteques de la zona ha iniciat uns itineraris que recorren els indrets on succeeix el seu relat. Indrets únics. Perduts sovint. Trossejats. Suposo que passa arreu, però a l'Empordanet parlem sempre d'un passat feréstec i iniciàtic, ric i ple. Sobrat. Sobrats. A la Toscana –per anomenar un lloc amb el qual ens agrada de comparar-nos–, a diferència nostra, es viu l'ara i l'avui, tot i la presència única d'una esplendor passada indiscutible i universal. El *sangiovese* és una varietat de raïm toscà antiquíssima que han sabut *aggiornare* convertint-la en un atractiu més per al visitant. Nosaltres gestionem intencionalitats, folklore, autovies i despropòsits de tota mena. Urbanístics sobretot. Ara potser no, però abans d'ahir –o tot just ahir– segur.

LA GARROTXA

joan sala

Un nou accés, un nou abast | L'obertura de la carretera C-37, l'eix Vic-Olot, el 3 d'abril, ha estat una gran novetat per a la comarca, i segurament variarà de manera sensible alguns costums d'una part dels garrotxins. La distància per anar a Barcelona, per la nova via, s'ha escurçat de forma considerable, i a més d'estalviar temps no s'ha de pagar peatge, en tractar-se d'una autovia. Osona i la Garrotxa estaven, fins ara, quasi incomunicades per transport públic, i amb unes carreteres antiquades. Ara han passat a tenir set autobusos diaris en ambdues direccions els dies feiners, i una bona via de comunicació que ben segur farà variar moltes inèrcies i donar noves possibilitats a la indústria, al comerç, la cultura, al turisme... Ara Olot està més a prop de Vic que de Banyoles. Però fan falta encara una colla d'anys perquè entrin en funcionament les variants de les Preses i Olot, el que evidencia una greu i injustificable falta de planificació que pateixen tots els usuaris.

Un infreqüent protagonisme femení | La Venerable Congregació de la Mare de Déu dels Dolors de Besalú és una de les més antigues i carismàtiques de Catalunya, ja que des de fa 310 anys reuneix cada divendres dels Dolors els seus devots per assistir a una processó pels carrers de la vila comtal. Però la d'enguany ha tingut un significat molt especial, en tenir per primera vegada en la seva dilatada història, per

VADÓ BUCH

fi, una dona com a priora de la Congregació, càrrec que fins ara sempre havien ostentat els homes. És així que la senyora Maria Juanola i Garriga ha adquirit un protagonisme impensable uns anys enrere.

90 anys consecutius | El dilluns de Pasqua la població de les Planes d'Hostoles celebra l'Homenatge a la Vellesa, acte que també es fa en altres poblacions, però el que crida l'atenció és que en aquesta població –a més de les de Cogolls i les Encies–, fa noranta anys que ho festegen, i continua essent una festa ben viva.

Un mes literari i llibertí | «Qui no fulleja a Olot no fulleja enlloc» és el títol escollit per definir els actes que s'han celebrat durant l'Abril Literari i que anualment es fan a la capital de la Garrotxa. Enguany l'esdeveniment s'ha dedicat a la literatura eròtica, i a través de diferents cicles s'ha constatat fins a quin punt el sexe i l'eroticisme s'han traslladat a la literatura en diverses èpoques. Es volia donar una mica d'alegria en temps de crisi, deien els organitzadors; així, s'ha parlat de Bocaccio i la literatura eròtica barroca, d'*El poema de la rosa als llavis* o del col·lectiu Ofèlia Dracs. S'han fet diversos cicles de recitals de poesia, concerts, cinema, teatre, lectures, espectacles infantils, a més de diferents presentacions de llibres. I, com cada any, l'Abril Literari ha estat el marc del lliurament dels premis Ciutat d'Olot. Cròniques

EL GIRONÈS *dani vivern*

Alguna cosa gran es cou a Quart

Projecte d'instal·lacions esportives a l'engròs, el que l'empresari Pere Costa somnia –i començarà a fer realitat– al poble de Quart. Faraònic, diuen alguns... Perquè incorpora pista de gel, velòdrom, piscina, centre de medicina esportiva, fisioteràpia i altres instal·lacions? Perquè ocuparà uns 22.000 m²? N'hi ha que, d'això, en diem fer les coses a l'americana: grans físicament i conceptualment, amb previsió suficient d'espai i de comunicacions presents i futures, amb objectius clars i amb els mitjans ben calculats.

Obres força més faraòniques s'estan fent no gaire lluny d'aquí, però amb la manera de fer nostrada, la de tota la vida: improvisació, fer i desfer i manca d'informació en són els símptomes. *Tam Absurda Videris...*

La Pla Dalmau tanca als 105 anys

Passades força setmanes del tancament de la llibreria Pla Dalmau, encara hi ha gironins que se'n sorprenden. I pel posat que fan, es nota que la sorpresa conté un pessic notable d'incredulitat: és com si els hagués desaparegut una peça de la Girona immutable, i de la qual donaven per segura la durada indefinida. Un negoci de més de cent anys és un referent cert en qualsevol

entorn ciutadà. Però ho és més encara un establiment de les característiques de la Pla Dalmau, que la majoria recordarem amb la seva imatge de quant tenia la seu a la Rambla: una llibreria d'aspecte britànic, tot fusta sòlida, amb moqueta, amb un ambient de biblioteca que s'imposava només d'entrar-hi, i unes dependents a joc, displicents, flegmàtiques, i amb una certa nota d'orgull per estar despatxant en aquell bastió refugi de bibliòmans. I és que, com certs sagraments, la Pla Dalmau imprimia un caràcter, de manera que comprar-hi un llibre tenia un no sé què de ritual que avui ja podem anar buscant amb un flabiol sonant...

La recerca científica a Girona: cal créixer més

La fundació privada Institut de Recerca Biomèdica de Girona (IdIBGi) fa cinc anys que funciona, i s'ha anat afermant decididament en la seva trajectòria d'investigació. Que ara passi a ser un Cerca (centre de recerca català) finançat amb diner públic pot augmentar-ne exponencialment les funcions, i fer que Girona surti al mapa europeu de la recerca d'alt nivell en el terreny biomèdic. La potenciació d'aquest camp científic hauria de ser un dels motors de la Girona i la Catalunya del segle XXI, ja que la genètica, la biologia i les seves aplicacions estan en plena eclosió a escala mundial. Però l'empresa privada també hi hauria de posar tot el seu interès si es vol mantenir i augmentar el potencial d'iniciatives com aquesta, i no deixar-ho tot a mans de l'Administració. Tenim bons investigadors, capacitat i disponibilitat. Sabrem aprofitar-ho al màxim? Potser d'una vegada Girona aprendrà a seguir el model d'inversió en investigació científica que tan bon resultat ha donat als països escandinaus?

